

FILOZOFICKÁ FAKULTA UNIVERZITY KOMENSKÉHO

KATEDRA ŽURNALISTIKY

RECENZENTSKÝ POSUDOK HABILITAČNEJ PRÁCE

Autor: PhDr. Anna Sámelová, PhD.,

Téma: Dejiny verejnoprávniosti – Zrod Rozhlasu a televízie Slovenska

Recenzent: Prof. PhDr. Pavel Horňák, CSc.,

<i>Hodnotený aspekt</i>	<i>Hodnotenie</i>
<i>Aktuálnosť zvolenej témy</i>	<p>Tému, ktorú si autorka zvolila možno hodnotiť ako skutočne a vlastne permanentne aktuálnu. Nie preto, že by bola verejnoprávniosť až tak z pohľadu odborníkov zanedbávaná, ale preto že je bezprostredne spätá s praxou. A tá naša to výsostne potrebuje už roky. S praxou, v ktorej sa autorka takisto roky pohybovala a dovolila jej podrobiť situáciu analýze na skutočne profesionálnej úrovni...</p> <p>Na základe svojich skúseností z bohatej praxe i nadobudnutých teoretických poznatkov odokrýva viaceré dosiaľ nepoznané, či málo pertraktované metamorfózy verejnoprávniosti médií vo všeobecnosti a v našej republike zvlášť.</p> <p>Je treťou časťou „cyklu“ Normatívna regulácia verejnoprávnych médií: Mravy, cenzúra a editovanie v Rozhlase a televízii Slovenska (2016) a Moc a pravda v podmienkach Rozhlasu a televízie Slovenska (2018), ktorou autorka zavřšila toto svoje dielo.</p> <p>Aktuálnosť, resp. originalita témy vyplýva už z (relatívne široko koncipovaného) cieľa, ktorým je ontologický aspekt verejnosti a služby verejnosti. V kontexte s týmto uhlom pohľadu, t. j. s predmetom jej výskumu – je však originalita témy výsostne aktuálna...</p>

*Zvolené metódy
spracovania*

Stanovený cieľ – skúmať skutočný stav verejnoprávnosti v kontexte so službou verejnosti u nás, v komparácii so situáciou s vyspelými demokraciami, navodil autorku k racionálnej voľbe. K analýze skutkovej podstaty týchto pojmov a ich následnej interpretácii. Ako analýza pojmov, tak aj komparatívna analýza v porovnávaných krajinách svedčí o dobrom výbere autorkiných metód.

Cieľom práce by malo byť napomôcť tomu aby naše médiá boli reálne verejnoprávne. Aby slúžili verejnosti s minimálnou možnosťou ich ovládania. Ale aj keď to autorka skromne, až tak neuvádza, jej práca túto ambíciu má...

Vzhľadom na vymedzený cieľ sú preto metódy, ktoré použila v zásade adekvátne, schopné priniesť inzerované poznatky a v ich sumáre i užitočné výsledky.

Možno by bolo zaujímavé, keby svoju serióznú obsahovú a komparatívnu analýzu doplnila niektorou z kvalitatívnych metód, napr. hĺbkovými rozhovormi s osobnosťami zainteresovanými na tejto téme. Je však predpoklad, že s nimi na túto tému neraz hovorila, diskutovala.

Pri pohľade na jej uhol pohľadu však opakujem, že zvolila správnu cestu. Po vychodených cestách predošlých historických výskumov (chronologický – inštitucionálny - tematický – pozri v metódach práce) si zvolila autorka ako kľúčovú metódu komparatívnu analýzu podľa doktrín v krajinách kde reálne fungujú.

V prvom rade išlo teda predovšetkým o funkčné vymedzenie týchto doktrín. V druhom išlo o možný vplyv týchto doktrín na verejnoprávnosť vo vzťahu k nášmu prostrediu, k našim médiám a verejnosti. Tento pohľad autorky má podľa nás schopnosť priniesť inzerované poznatky a v ich sumáre i užitočné výsledky. To podčiarkuje nielen jej uvedený pohľad na problematiku, ale aj jej medzinárodný charakter, no predovšetkým ich vzájomná kombinácia, resp. aj komparácia.

Historická analýza podopretá autentickým teoretickým podkladom

	<p>v kontexte s komparatívnou analýzou, dáva relevantný základ pre čiastkovú, či záverečnú autorskú syntézu.</p>
<p><i>Dosiahnuté výsledky a splnenie cieľa</i></p>	<p>V záverečnej monografii z trilógie o slovenskom národnom verejnoprávnom rozhlasovo-televíznom vysielateľovi, o jeho spoločenskom postavení a charaktere – <i>Dejiny verejnoprávnosti. Zrod Rozhlasu a televízie</i> autorka dospela k zaujímavému a náležitému chápaniu koncepcie verejnej služby. K tomu aby mala verejnoprávnosť potenciú pomôcť recipientom v tomto zmysle, prípadne zabrániť zneužívaniu koncepcie verejnoprávnosti v jej súčasnej podobe.</p> <p>Som presvedčený, že autorka svoj cieľ výskumu splnila. Osobitne pozitívne hodnotím v teoretickej časti jej funkčné prepojenie doktrín s problematikou RTVS.</p> <p>Cieľom práce – bolo a je však prispieť k tomu aby sa verejnoprávnosť ukotvila aj v našich médiách a myslím si, že táto práca má predpoklady k tomu napomôcť. Záleží to však primárne na – jej rozšírení medzi tých, ktorí si to zaslúžia a ktorí o tom rozhodujú. Z môjho hľadiska MK tu ide o jej rozšírenie. Aby sa správna knižka dostala v správnom čase na správnom mieste správnemu čitateľovi...</p>
<p><i>Prínos pre rozvoj teórie a praxe</i></p>	<p>Sú to práve médiá, o ktorých nezávislosti, resp. objektivite často môžeme pochybovať. Je smutné keď sa do tejto pozície dostávajú práve médiá verejnoprávne. Stávajú sa nástrojom manipulácie a ochranou v týchto situáciách môžu byť dozaista práce takéhoto charakteru. O moci médií síce už bolo napísané množstvo štúdií, no zainteresovaný pohľad autorky, ktorá je doma v teórii i praxi médií je cenný obzvlášť. Obzvlášť preto, že sa týka médií verejnoprávných.</p> <p>Autorka odporúča svoju publikáciu predovšetkým vedeckej a odbornej obci viacerých humanitných a spoločenských vied (histórie, žurnalistiky, mediálnej komunikácie, filozofie,</p>

	<p>politologie, či sociologie), patří rovnako výskumníkom a akademikom, ako aj praktikom v daných oblastiach. Som však presvedčený, že tento záber je širší. Môže sa stať veľmi dobrou pomôckou pre samotných tvorcov obsahov médií (kiež by...), ale aj pre poslucháčov nielen žurnalistiky, či marketingovej komunikácie, ale aj ostatných odborov na našej fakulte. A nielen na našej.</p> <p>Prínos práce vidím podobne ako aj v predošlých publikáciách autorky pre jej nevšedný uhol pohľadu i serióznou analýzu (opakujem) podopretú praktickými skúsenosťami autorky rovnako v oblasti teórie i praxe. Ako uvádzam vyššie, ide tu aj o náležitú propagáciu a rozšírenie publikácie medzi určených recipientov. Nemyslím tým však len pre tých, o ktorých autorka píše – ale aj (použijem oxymoron) širokú odbornú verejnosť, o ktorú tu ide v prvom rade... lebo verejnoprávnosť je pre celú verejnosť...</p>
<p><i>Štruktúra a formálna úprava práce</i></p>	<p>Z formálneho hľadiska ma prekvapilo uvedenie metodológie práce v jej závere. Nebýva to zvykom, no vysvetlenie je prosté. Ide o tretiu časť trilógie, a tak je tu vlastne táto časť len vhodným doplnkom práce.</p> <p>Celá práca má logickú koncepciu, teoretickú časť čitateľ potrebuje pre kontextuálne chápanie následných kapitol.</p> <p>Záver práce mohol byť rozsiahlejší. Aj preto, že v závere mohli v podobe resumé vyplynúť, resp. byť zdôraznené pravidlá, postupy a mechanizmy pertraktovaného problému. To sa však azda ani celkom nedá. Vysvetľuje to aj situácia, že habilitačnou prácou je knižné vydanie publikácie. Môže nám tu teda chýbať vyššia miera uzáverov, resp. syntézy získaných poznatkov a námetov pre prax. Tie však pozorný čitateľ nájde v samotnom texte práce, v názoroch i v čiastkových uzáveroch autora.</p> <p>Práca je napísaná inteligentným štýlom, jej celková štruktúra je z obsahového hľadiska logická, autorka vhodne argumentuje faktami. Publikácia práca má aj náležitú a prehľadnú grafickú úpravu a ako rozsiahly, tak aj užitočný zoznam literatúry.</p>

<i>Otázky do diskusie</i>	<ol style="list-style-type: none">1. Majú možnosť etické kódexy žurnalistiky ovplyvniť verejnoprávnosť médií v kontexte s legislatívnym rámcom, resp. štátnou mocou krajiny? Ak áno ako?2. Aký percentuálny rozdiel vidí autorka vo vplyve verejnoprávnych médií na verejnosť v porovnaní s ostatnou tlačou?3. Až do akej miery môže verejnoprávnosť médií zneužiť štátna moc? Myslím tým na základe situácie v historických súvislostiach v našej krajine.

Vyjadrenie pre udelenie akademickej hodnosti docent

Predložená práca spĺňa nároky požadované od habilitačnej práce. Je nielen cenná, užitočná, napísaná inteligentným štýlom, ale aj nadmieru zaujímavá a schopná pomôcť tým, ktorí to naozaj potrebujú... Preto PhDr. Anne Sámelovej, PhD. navrhujem po úspešnej obhajobe habilitačnej práce udeliť vedecko-pedagogický titul docent v odbore "teória a dejiny žurnalistiky".

Bratislava dňa 30. 05.2020

Prof. PhDr. Pavel Horňák, CSc.,
oponent habilitačnej práce